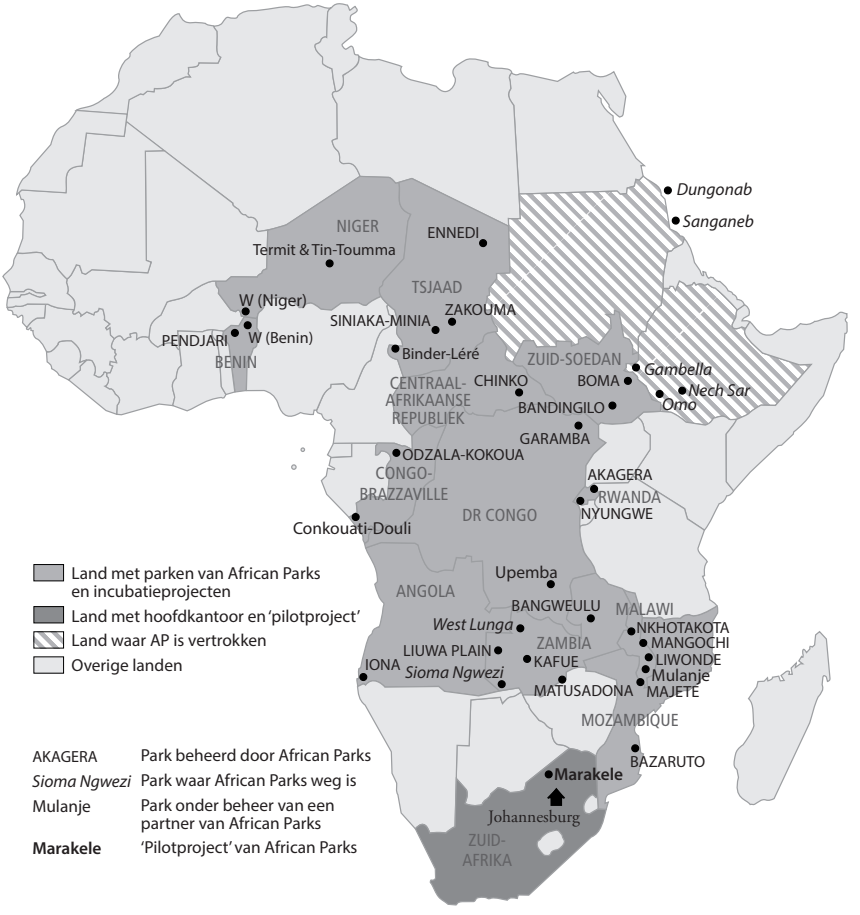
OLIVIER VAN BEEMEN

ONDERNEMERS IN HET WILD

HET ONTLUISTERENDE VERHAAL VAN EEN CLUB WITTE WELDOENERS IN AFRIKA

2024 Prometheus Amsterdam

‘Als je de bijen maar kalm en vriendelijk behandelt, hebben ze verbazingwekkend veel vertrouwen. En dat terwijl je toch die rotzak bent die hun honing meeneemt.’
Paul Fentener van Vlissingen

Het continent van African Parks

Dit boek is gebaseerd op meer dan drie jaar journalistiek onderzoek. Ik reisde naar zes Afrikaanse landen, voerde meer dan driehonderd gesprekken met ruim 250 verschillende bronnen binnen en rondom African Parks, van wie ongeveer de helft voor de organisatie werkt of heeft gewerkt. Ik interviewde niet alleen de topman en diverse andere (oud-)managers en sleutelfiguren, maar ook parkwachters, hekbewakers, stropers, herders, boeren, dorpshoofden, ambtenaren, geldschieters, biologen, academici en natuurbeschermers van diverse andere organisaties.

Ook deed ik uitgebreid archief- en literatuuronderzoek en kreeg ik dankzij mijn bronnen vertrouwelijke e-mails, contracten en interne documenten toegespeeld. De Europese Unie en de regeringen van Nederland en Malawi stelden duizenden pagina's interne informatie beschikbaar op grond van de Wet open overheid en internationale tegenhangers.

Olivier van Beemen
Amsterdam, april 2024

1

Spionage

De commissaris van de criminele brigade van Parakou roept ons nogmaals zijn kantoor binnen. Anderhalve dag zitten we vast, het is het vierde politiebureau dat we vanbinnen zien en we hebben meer dan 250 kilometer afgelegd in zo'n 25 verschillende politiewagens.[1]

Nu zullen we wel vrijkomen, verwachten we. De Nederlandse ambassade in Benin deelt ons optimisme. De commissaris oogt welwillend en is deze zondag speciaal voor ons naar zijn werk geroepen, in burgerkleding en op sandalen. Tijdens het verhoor eerder die middag kreeg mijn collega Flore Nobime een korte preek: ze had niet met een buitenlandse schrijver naar het noorden van haar land moeten reizen zonder de autoriteiten op de hoogte te stellen. Ze beseft toch dat dat gevaarlijk is?

We nemen plaats en luisteren naar de commissaris.

'U wordt beiden verdacht van spionage.'

Wat? Spionage? Heeft de commissaris bewijs of in elk geval aanwijzingen? Voor wie zouden we dan spioneren?

Hij heeft meer slecht nieuws. Onze zaak zal voorkomen voor het Hof voor Economische Delicten en Terrorisme (CRIET), volgens critici een instrument van de macht speciaal in het leven geroepen om politieke tegenstanders voor lange tijd uit te schakelen. Twee kandidaten die het bij de afgelopen presidentsverkiezingen in hun hoofd haalden de autoritaire president van Benin, Patrice Talon, uit te dagen, kregen er tien en twintig jaar aan hun broek en ook kritische journalis-

ten en bloggers werden tot zware straffen veroordeeld.

Toch is de sfeer op het commissariaat niet vijandig. We hoeven niet de cel in, mogen onze spullen bij ons houden, en ik mag onder politiebegeleiding een maaltijd afhalen bij het drukke restaurant La Vieille Marmite in het centrum van Parakou, de derde stad van het West-Afrikaanse land. De kip, spinazie en frites, die we op een bankje voor het commissariaat opeten, smaken goed. Wel moeten we een proces-verbaal ondertekenen waarop zwart-op-wit staat dat we worden verdacht van spionage, met als vermeend slachtoffer de Beninse staat. Ik mag geen foto van dit document maken. Ondertussen bellen we met ons thuisfront en de ambassade: de zaak wordt zowel in Nederland als in Benin hoog opgenomen.

Een week eerder ben ik aangekomen in Benin voor mijn onderzoek naar African Parks (AP), een internationale organisatie die natuurgebieden beheert vanuit het hoofdkantoor in Johannesburg.[2] De organisatie werd mede opgericht door de Nederlandse zakenman en miljardair Paul Fentener van Vlissingen (1941-2006) en heeft afspraken met twaalf Afrikaanse landen over het beheer van 22 natuurgebieden, waaronder twee in Benin.

African Parks is de grootste en meest ambitieuze organisatie voor natuurbescherming van Afrika, met een omzet van meer dan 120 miljoen euro. Het totale oppervlak waarover het zeggenschap heeft meet ruim twintig miljoen hectare, vergelijkbaar met Groot-Brittannië, en moet de komende jaren sterk groeien. Het idee is verwaarloosde parken en reservaten te beschermen tegen stropers en ander gevaar, verdwenen dieren terug te brengen en eigen inkomsten te genereren, vooral door de komst van rijke toeristen, waardoor een park zoveel mogelijk op eigen benen moet komen te staan. Niet alleen wilde dieren en ecosystemen moeten daarvan profiteren, maar ook omwonenden. Zij moeten leren de waarde in te zien van natuurbescherming en beseffen dat stroperij ingaat tegen hun eigenbelang. Met dode olifanten trek je geen toeristen die duizend dollar per nacht uitgeven.

Als ik in februari 2022 Benin bezoek, ben ik ruim een jaar bezig met mijn onderzoek naar de organisatie en mijn relatie met het hoofdkantoor is stroef. African Parks wil informatievoorziening volledig in eigen hand houden en reageerde fel op de schaarse kritische artikelen die tot dan toe elders in de media zijn verschenen. Ik hoef niet op enige medewerking te rekenen, zo is me duidelijk gemaakt.

Ik werk op deze reis samen met journalist Flore Nobime, die zelf al eens een inzichtelijk artikel publiceerde over het werk van African Parks in haar land.[3] Na enkele geslaagde interviews in Cotonou en Porto-Novo aan de Atlantische kust reizen we met de bus naar het noordwesten, een rit van ruim tien uur. Tanguiéta ligt op veertig kilometer van de ingang van het nationale park Pendjari, waar AP het voor het zeggen heeft. In dat stadje interviewen we bronnen die het gebied goed kennen of een directe relatie met het park onderhouden, onder wie Kinto Sylla, een oud-militair die ooit lijfwacht was van een minister. Als we mensen willen spreken die nóg dichter bij het vuur staan, moeten we zijn dorp Sangou bezoeken, verzekert hij ons, vlak bij de toegangspoort tot het park.

We hebben ons gedegen geïnformeerd over de veiligheidssituatie. Het park zelf heeft op dat moment een rood reisadvies – elke reis wordt ten sterkste afgeraden –, maar voor de zone eromheen geldt oranje: je kunt er beter niet op vakantie gaan, maar noodzakelijke reizen zijn mogelijk. De regio heeft te kampen met jihadistisch geweld, dat vanuit de buurlanden Burkina Faso en Niger ook steeds vaker Benin teistert. Het risico dat ons iets overkomt tijdens een kort bezoek aan Sangou en enkele omliggende dorpen buiten het park, met de plaatselijke notabele Sylla als gids en beschermheer, achten onze contacten en wijzelf verwaarloosbaar.

En dus vertrekken we, op twee motoren, met een levende kalkoen aan het stuur – ons avondmaal. Onderweg zijn er geen checkpoints. Wel komen we voertuigen tegen van African Parks en van het leger en we zien een vliegtuigje van AP overvliegen. Het bezoek van vierentwintig uur verloopt vlekkeloos, precies als gepland. De interviews

met onder meer parkwachters*, een veehouder, een dorpschef en een medicijnman zijn waardevol, zoals later in dit boek zal blijken. Uit het park zelf blijven we weg.

's Avonds in ons hotel in Tanguiéta krijgen we bezoek van een lokale politiecommissaris op slippers. We zijn buiten de stad gesignaleerd en hij wil weten wat we komen doen. Een legitieme vraag, gezien de vermeende aanwezigheid van huurlingen in het gebied en de jihadistische dreiging. Naar waarheid vertellen we dat we ons als schrijver en journalist interesseren voor de leefomstandigheden van de bevolking.

De volgende ochtend worden we onderworpen aan een uitgebreider verhoor op het dakterras van het hotel – de commissaris is nog altijd op slippers en in het gezelschap van een opsporingsambtenaar. Er lijkt nog steeds niets aan de hand. Rond het middaguur hoeven we alleen nog even mee naar het bureau voor 'een grondige identiteitscontrole' – het gaat om 'de laatste formaliteiten'.

De politie stelt ons niet op de hoogte dat we officieel zijn aangehouden of dat we recht hebben op een advocaat en een dokter – achteraf beseffen we dat dat het begin is van een serie overtredingen van het Beninse Wetboek van Strafvordering en van de Grondwet.[4] Ofschoon onze identiteit binnen enkele uren is gecontroleerd, inclusief check bij Interpol, zitten we de hele middag vast. We tekenen een proces-verbaal waarin staat dat onze aanhouding voorbij is en er geen verdenkingen tegen ons bestaan.

Maar vrij zijn we niet.

Voor 'de allerlaatste formaliteiten' moeten we naar de criminele brigade van Parakou op vier uur rijden van Tanguiéta – daar zullen we de volgende dag van spionage worden beschuldigd. Er staat een pick-uptruck van de politie klaar en er wordt ons voorgespiegeld dat we diezelfde nacht nog terugkeren. We nemen plaats op de achterbank, ingeklemd tussen twee gewapende agenten.

* In sommige Engelstalige landen staat een ranger boven de gewone parkwachters, die scouts worden genoemd. In dit boek gebruik ik 'ranger' en 'parkwachter' als synoniem, ongeacht rang.

Nog maar net buiten de stad slaan we af, een onverharde weg op, de brousse in. Moet er nu al iemand naar de wc? Het zal toch niet... schiet het even door mij heen, terwijl ik naar de agenten met kalasjnikovs kijk. Maar we keren al snel om en stoppen bij een geparkeerde politiewagen.

Ons transport blijkt een estafetterit te zijn – *escort-corridor* noemen ze het. Op de grens van elk politiedistrict moeten we overstappen op een volgende pick-up, telkens met gewapende agenten. Rugtas uit de laadbak halen, wachten op de aflossing, in de volgende gooien en verder. Soms tientallen kilometers in één keer, vaak ook ritjes van enkele minuten.

Parakou halen we die avond niet. We overnachten halverwege, in Djougou, op een houten bank van het politiebureau in een tl-verlichte ruimte naast een krat met lege flessen Guinness. Een agent kijkt naar Canal Plus Action, dat de hele nacht Amerikaanse B-films uitzendt, nagesynchroniseerd in het Frans.

Na opnieuw zeker tien etappes en lang oponthoud op diverse politiebureaus bereiken we de volgende dag de criminele brigade van Parakou. We strikken een advocaat, maar ondanks onze checks weten we niet zeker of hij aan onze kant staat. Zijn antwoord op de vraag of we wettelijk verplicht zouden zijn onze telefoon of laptop te ontgrendelen vinden we weinig bevredigend. 'Als je niets te verbergen hebt, doe je dat gewoon.' Een Nederlandse diplomaat die ik eerder sprak, klinkt voor het eerst bezorgd. Ik moet er rekening mee houden dat ik over drie dagen niet op mijn vlucht naar Parijs zit. Vertrouwelijke zaken bespreken we zo min mogelijk via de reguliere telefoonlijn – de kans is groot dat die wordt afgetapt.

We overnachten in een vrij ruim kantoor op de criminele brigade, met enige privacy. Daar ontdoen we onze laptop, telefoon en notitieboekjes van informatie die bronnen in gevaar kunnen brengen en die de autoriteiten als verdacht kunnen beschouwen. We nemen foto's van onze aantekeningen, die we doorsturen naar bekenden, voordat we ze uit onze boekjes scheuren. De bladzijden nemen we mee naar de doucheruimte, waar we ze verscheuren en nat maken. In onze handtas verstop-

pen we enkele grote, onleesbare proppen, die we onderweg naar Cotonou moeten zien kwijt te raken.

Flore slaapt al wanneer een opsporingsambtenaar ons vraagt een document te tekenen met onze rechten. Daarin staat ook dat we beseffen dat we van ernstige feiten worden beschuldigd en dat het onderzoek 'eensluidende belastende informatie' tegen ons heeft opgeleverd. Leuk geprobeerd – dat ondertekenen we niet.

's Nachts denk ik op mijn houten bankje onwillekeurig toch even na over een lang verblijf in een Beninse gevangenis. Waarom moet ik zo nodig African Parks onderzoeken, een organisatie die wil voorkomen dat leeuwen, olifanten en neushoorns in het wild uitsterven?

Wie heeft daar nu op iets tegen?

2

Ruzie in de jungle

Het idee voor dit boek ontstond begin 2020 in het Kafue National Park in Zambia, een uitgestrekte wildernis groter dan Israël of Slovenië, waar niet alleen olifanten en grote roofdieren voorkomen maar ook negentien antilopesoorten en zo'n vijfhonderd verschillende vogels. Ik bezocht het natuurgebied voor een reportage over twee Nederlandse ondernemers, voormalige zakenpartners, die met elkaar in de clinch lagen over een subsidie van zes ton uit een potje voor ontwikkelingssamenwerking.[1]

De een was Edjan van der Heide, die begin deze eeuw zijn rijtjeshuis in Amstelveen verruilde voor een avontuurlijk bestaan in de natuur. Hij werd samen met zijn vrouw Robyn-Anne eigenaar en manager van de Mukambi Safari Lodge, met een infinitypool die uitkijkt over een driehonderd meter brede rivier met nijlpaarden en krokodillen. Complicaties en hindernissen, vaak financieel van aard, waren aan de orde van de dag, maar er waren ook successen, zoals de opening van nieuwe tentenkampen. Een programmamaker vond de perikelen van het stel interessant genoeg voor een vijfdelige tv-serie, *Van Amstelveen naar Afrika*, die in 2007 en 2008 werd uitgezonden op RTL 4. Later beleefde de bioloog Freek Vonk daar zijn mediadoorbraak met de serie *Freek op Safari*, die werd opgenomen bij de Mukambi Safari Lodge.

Thuis in Naarden keek de tweede ondernemer, Vincent Kouwenhoven, met bovengemiddelde interesse naar de RTL-serie. Hij is *venture capitalist* – durfkapitalist in goed Nederlands – en ook hij heeft een passie voor Afrika. 'Het is de ruimte, de uitgestrekte wildernis,' vertelt hij me in het plantaardige lunchrestaurant De Groene Afslag aan de

A1 in Laren. 'In Afrika kan alles. Ik vergelijk het graag met het Wilde Westen. Het is ondernemen pur sang.' Met zijn eVentures Africa Fund investeerde Kouwenhoven in jonge Afrikaanse ICT-bedrijven, waarbij hij streefde naar een hoog rendement. Maar hij wilde ook 'iets teruggeven, iets met zingeving doen' en wordt naar eigen zeggen enorm gedreven door duurzaamheid.

Na een bezoek aan Zambia werd Kouwenhoven medeaandeelhouder van de Mukambi Safari Lodge. De Van der Heides konden een financiële injectie goed gebruiken. Samen kregen ze het bovendien voor elkaar een subsidie binnen te slepen uit een fonds bedoeld om bedrijvigheid in ontwikkelingslanden te stimuleren. Daarmee wilden de beide partners een nieuw safarikamp bouwen in een afgelegen deel van het park, met innovatieve technologie die weinig impact zou hebben op de omgeving.

Lang verhaal kort: de partners kregen ruzie, Kouwenhoven liet zich met flinke winst uitkopen en bedong dat hij de subsidie mocht houden. De Gooise durfinvesteerder gebruikte het geld niet voor de bouw van een afgelegen *bush camp*, maar voor een concurrerend hotel, Ila Safari Lodge, naast dat van zijn voormalige partner. De eindrapportage van de subsidieverstrekker was vernietigend voor Kouwenhoven. 'Als je het project had gepresenteerd zoals je het hebt uitgevoerd, zou ik dat nooit hebben goedgekeurd,' oordeelde een ambtenaar.[2] Toch mocht hij de subsidie houden en verkocht hij de lodge korte tijd later door aan een investeringsfonds, voor het dubbele van de door hemzelf geraamde kostprijs.[3]

Van der Heide en Kouwenhoven konden elkaar niet meer luchten of zien, maar waren het over één ding eens: beiden wilden dolgraag dat African Parks het management van het Kafue National Park zou overnemen van de Zambiaanse staat. De onderhandelingen waren al jaren aan de gang, maar tot een akkoord kwam het maar niet. Onder African Parks zou het natuurgebied echt tot bloei komen, voorspelden ze, en zouden stropers plaatsmaken voor safarigangers. Het akkoord zou er volgens Van der Heide nu echt snel moeten komen.

African Parks? Als kind was ik enthousiast lid van het Wereldnatuurfonds, leerde ik dat 'onkruid' niet bestaat ('het zijn gewoon planten') en zocht ik graag naar salamanders en kikkers in boerenslootjes. Maar als journalist had ik me nooit echt beziggehouden met natuurbescherming – of het moesten de uitgezette Sloveense bruine beren zijn die een nachtmerrie vormden voor schapenboeren in de Pyreneeën, waarover ik als correspondent in Frankrijk berichtte. De naam African Parks zei me niets, terwijl de organisatie toch al enige tijd aan de weg timmerde en veel banden met Nederland bleek te onderhouden. De Nationale Postcode Loterij was een van de trouwste donateurs en het hoofdkantoor was jarenlang gevestigd in het koetshuis van een middeleeuws kasteeltje in de provincie Utrecht.

Van der Heide vertelde met aanstekelijk enthousiasme over het model van African Parks, waarin de lange termijn centraal staat. Na een akkoord met de regering, meestal voor twintig jaar, neemt AP het volledige management en alle kosten voor zijn rekening met als doel het park zelfbedruipend te maken en het dan terug te geven aan de overheid. Hij prees de daadkracht van African Parks. 'Je hebt in deze sector veel organisaties die het ene na het andere rapport schrijven en vervolgens niets doen. Bij African Parks gaat het geld echt naar natuurbescherming.'

Recentelijk had er nog een bijeenkomst op zijn lodge plaatsgevonden over de overname van het Kafue National Park, waarbij ook de toenmalige president van African Parks aanwezig was, niemand minder dan de Britse prins Harry. De organisatie kan sowieso op veel bijval rekenen van de *rich and famous*, met steun van onder meer Taylor Swift, Leonardo DiCaprio, zakenman David Bonderman en de welgestelde Amerikaanse ondernemersfamilies Buffett en Walton.

's Avonds, onder het geroezemoes van een drukke groep apen in de takken van een boom boven mijn tent, las ik op mijn laptop meer over African Parks. Over de grote schaal waarop de organisatie opereert, de ambitieuze groeiplannen, de betrokkenheid van politiek en zakenwereld en het motto *A business approach to conservation*.

Daar wilde ik meer van weten.

Hoe loopt het af in Benin? Na onze nacht op de criminele brigade van Parakou vertrekken we de volgende ochtend naar Cotonou. De vierhonderd kilometer lange rit duurt normaal ruim zes uur, maar wij doen er – opnieuw in tientallen politiewagens – meer dan een etmaal over. Vandaag reizen we in handboeien en mogen we onze telefoon niet gebruiken. Op meerdere politiebureaus worden we opgesloten – niet in een echte cel, maar wel achter een vergrendelde deur. We voelen ons kwetsbaar, met de proppen aantekeningen in onze tas.

Meestal zitten we op de achterbank, soms in de laadbak in de stoffige buitenlucht. Een Afrikaanse en een Europeaan, aan elkaar vastgebonden in één paar handboeien, achter op een politieauto: aan bekijks onderweg geen gebrek. Een agent noemt ons *un colis humain*, een menselijk postpakketje.

Na zo'n honderd kilometer in de boeien overtuigen we een jonge agent, die zonder collega met ons op een houten bankje in de laadbak zit, dat het geen kwaad kan als ik even de ambassade bel. 'Niemand heeft er baat bij als dit escaleert,' verzekert ambassadeur To Tjoelker, die de Beninse minister van Buitenlandse Zaken Aurélien Agbénonci heeft gesproken. Bij het volgende politiebureau gaan de boeien af en worden we gepromoveerd tot vipverdachten, wat betekent dat zelfs de airco aan gaat.

Nu nog van de proppen aantekeningen af zien te komen. Het plan is die weg te gooien in een latrine bij een van de politiebureaus. Probleem is alleen dat onze tas niet mee mag als we naar de wc gaan. Flore slaagt er meermaals in proppen in haar kleren te verstoppen en ze weg te gooien in zo'n beerput.

De rit verloopt nog trager dan de voorgaande dagen en de haltes op de politiebureaus zijn langer. Wordt dat aangestuurd? Als de avond valt, rest ons nog één plastic zak met aantekeningen. Sinds onze promotie tot vipverdachten hebben we niet langer standaard een gewapende agent naast ons, en wanneer we met z'n tweeën op de achterbank zitten bij twee agenten die voorin druk discussiëren over hun werkomstandigheden (niet best), doe ik het raam nonchalant naar beneden en leg mijn arm over het portier. Met kracht gooi ik het tasje

aantekeningen onderhands de bosjes in. Niemand heeft het gezien.

Even voelt het alsof we in een film leven.

Een happy end staat evenwel nog verre van vast. De nacht is lang en we stoppen frequent, maar niet om te slapen. Tegen zonsopgang komen we aan in een voorstad van Cotonou, waar we opnieuw worden opgesloten, nu in een ruimte met vier mannen, van wie er een op een houten bank ligt te slapen en af en toe routineus een mug doodt. Misschien zijn ze net zo onschuldig als wij, misschien niet. De ruimte geeft toegang tot twee echte cellen, waaruit gesnurk klinkt. Het is te donker om te tellen hoeveel mensen in de grotere cel zitten, maar het oogt druk. In de kleinere cel zien we een vrouw met drie jonge kinderen.

Na een korte rit bereiken we de volgende voorstad, Godomey, waar Flore vandaan komt. Daar moeten we voor het eerst een echte cel in, van elkaar gescheiden. Ondanks ons protest gaat het traliehek van de duistere vrouwencel, met Flore erin, als eerste dicht. Ik sta nog buiten, bel onze advocaat, maar die zegt dat ze op het bureau niet op de hoogte zijn van onze status aparte. We zijn in hun ogen eenvoudigweg verdachten van 'terrorisme' en zullen moeten gehoorzamen.

'Spionage,' verbeter ik de advocaat.

We slaan zijn advies in de wind en blijven protesteren, waarna Flore toch weer naar buiten mag.

Tegen het middaguur, één commissariaat verder, beginnen we er genoeg van te krijgen. Flore is verontwaardigd dat ze *chez elle* korte tijd in een duistere cel belandde. Wat denken ze wel, die broekies van de politie? Wéér zitten we urenlang vast. In dit tempo dreigen we ook onze vierde nacht in gevangenschap door te brengen. Straks zit ik echt niet op dat vliegtuig naar Parijs, of – nog erger – komt Flore dankzij mijn onderzoek serieus in de problemen. Zouden we daadwerkelijk voor het speciale hof moeten verschijnen?

Dan staat er plotseling een glimmende politieauto op de binnenplaats, duidelijk van een ander kaliber dan de lokale pick-uptrucks. We wor-

den gesommeerd in te stappen. Onze bestemming is niet langer het hoofdkantoor van de criminele brigade, maar het hoofdcommissariaat van de nationale politie. We vermoeden dat dat goed nieuws is, maar zijn er na eerdere teleurstellingen niet gerust op. In een smetteloze wachtruimte merken we hoe smerig en stoffig we inmiddels zijn. Onze rugtassen zitten onder de olie uit lekkende jerrycans.

De hoofdcommissaris van de politie van Benin, Soumaïla Yaya, ontvangt ons in hoogsteigen persoon. Opnieuw krijgen we een preek. We hadden niet naar het noorden mogen afreizen of toch in elk geval toestemming moeten vragen. Maar de commissaris is een redelijke man, zo verzekert hij, en begrijpt dat er sprake kan zijn van culturele verschillen. Bovendien heeft hij persvrijheid hoog in het vaandel staan. Daarom heeft hij de openbare aanklager gevraagd de procedure tegen ons stop te zetten. Hij biedt uitstekende espresso aan en we praten over de jaren die hij en ik beiden in Parijs hebben gewoond. Ik ben van harte welkom om nog eens op bezoek te komen in Benin. 'Maar laat het wel even van tevoren weten.'

Flore is meteen vrij, maar ik moet ondanks de vriendelijke woorden diezelfde avond het land verlaten, op de eerste vlucht naar Europa. De hoofdcommissaris geeft me toestemming de rest van de middag door te brengen op de residentie van de ambassadeur, die me heeft uitgenodigd me op te frissen en te komen eten. Toch brengt de politie me naar de luchthaven, waar ik ook mijn laatste acht uur in Benin vastzit op het politiebureau. Ik moedig Flore aan naar haar dochter en familie te gaan, maar ze wil me niet in de steek laten en haalt voor ons beiden eten.

Zodra de gate open is, neemt een agent mij mee langs de rij. Een deportatie, legt hij de grondsteward uit, onder toeziend oog van wachtende medepassagiers. In de bus tussen terminal en vliegtuigtrap ben ik voor het eerst sinds vier dagen en drie nachten niet langer in handen van de politie. Aan boord van het vliegtuig, hoog boven West-Afrika, wacht een goede verrassing: Air France serveert ondanks de versoberingen in de luchtvaart ook in *economy* nog altijd champagne.

Uiteraard vraag ik me af of African Parks een rol heeft gespeeld in deze zaak. De organisatie zegt dat ze niet op de hoogte was van mijn bezoek, laat staan van de arrestatie. Is dat geloofwaardig? Ons dossier heeft niet alleen de minister van Buitenlandse Zaken bereikt maar ook het presidentieel paleis, weet ik uit betrouwbare bron. African Parks onderhoudt in Benin nauwe banden met de macht en laat zich voorstaan op zijn uitstekende inlichtingenvoorzieningen. Zou de organisatie écht geen idee hebben gehad dat we in de dorpen nabij het park rondsnuffelden en later in Tanguiéta zijn opgepakt?

Een voormalige medewerker van African Parks acht dat 'zeer onwaarschijnlijk'. 'Zéér onwaarschijnlijk,' herhaalt de bron. 'Het park is constant met inlichtingen bezig en er worden wekelijks rapporten geschreven waarin de obscuurste details aan bod komen. Ik kan me niet voorstellen dat jullie arrestatie niet de revue is gepasseerd. Ik acht het wel mogelijk dat het hoofdkantoor in Johannesburg er niet van wist. Informatie stroomt niet altijd door.'

'In elk dorp heeft het park informanten. Als je in Sangou was, zo dicht bij de ingang van het park, moeten ze dat hebben geweten,' zegt een tweede bron in Benin, die zelf op de afdeling inlichtingen heeft gewerkt. 'Een Europeaan achter op een motor – dat móet zijn doorgegeven.'